

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ח"י אלול

(חלק יט)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות — שבוע פרשת תצא, חיד אלול, ה'תשפ"ב (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ח"י אלול

250

„אני לדודי ודודי לי” – קו העבודה, תפילה⁶ (המחברת את ישראל לה’ – „אני לדודי גו”⁷); „איש לרעהו ומתנות לאביונים”⁸ – גמילות חסדים; וכן „(ומל ה’ אלקיך) את לבבך ואת לבב (זרעך)”⁹ – ענין התשובה –

מה מוסיף הנוסח השני, אשר „ח”י אלול נותן חיות בעבודה של אני לדודי ודודי לי”, שהוא סוג עבודה ופא (מבין כלל הסוגים הנרמזים בראשי התיבות) של אלול?

ב. ויש לומר, שב’ הנוסחאות לגבי תוכנו של יום ח”י אלול הם בהתאם לב’ מעלותיו של יום זה¹⁰, בהיותו יום ההולדת של „שני המאורות הגדולים”¹¹: יום הולדת הבעש”ט – מייסד תורת החסידות הכללית, ויום הולדתו של רבינו הזקן – מייסד תורת חסידות חב”ד.

חסידות חב”ד, אע”פ שהיא המשך של החסידות הכללית – וענינה המשכת תורת החסידות באופן שתהא

א. בשיחת ח”י אלול תש”ה, אמר כ”ק מו”ח אדמו”ר: בקרב החסידים ישנו פתגם חסידי קדמון בבי’ נוסחאות: (א) ח”י אלול הוא היום שהביא ומביא חיות באלול. (ב) ח”י אלול נותן חיות בעבודה של אני² לדודי ודודי לי.

מזה שכ”ק מו”ח אדמו”ר חזר על ב’ הנוסחאות, מובן ששניהם אמת, ובתוכנו של כל אחד מהם יש חידוש על פני זולתו^{2*} – וצריך להבין:

לאחר שנאמר (בנוסח הראשון) אשר „ח”י אלול . . מביא חיות באלול (סתם)”, והיינו שהוא מביא חיות בכל הענינים של אלול, ובכלל זה (ההתעוררות) לכל סוגי עבודת ה’ שבחודש זה

– הנרמזים, כמו שנתבאר כמה פעמים³, בראשי התיבות „אלו”⁴: אנה לידו ושמתי לך^{4*} (ערי מקלט) – תורה (כמאמר חז”ל⁵ דברי תורה קולטין);

(1) לקוטי דיבורים ח”ג ע’ 946. ס’ השיחות תש”ה ע’ 122.

(2) שה”ש ו, ג. – ר”ת אלול (אבודרהם סדר תפלת ר”ה. פע”ח שער ר”ה פ”א. שער הפסוקים עה”פ. ועוד).

(2*) וראה בארוכה לקו”ש חכ”ט ע’ 161 ואילך.

(3) הקדמה לקונטרס צד (בסה”מ תיש”א). ליקוט „אלול” (קה”ת תשי”ד, תשל”ה, תשמ”מ). לקו”ש ח”ב ע’ 396. ח”ט ע’ 299. לעיל ע’ 207. ועוד. וראה גם אלף למטה ר”ס תקפא.

(4) משפטים כא, יג. שה”פ ול”ת עה”פ. פע”ח שם.

(5) מכות י, א.

(6) כ”כ גם באלף למטה שם. וראה עוד אופן בלקו”ש ח”ט שם (הערה 23).

(7) וגם היא פולחנא דרחימותא („דודי”) – ראה קונטרס העבודה פ”א וג’.

(8) מג”א ט, כב. ספר ערוגת הנושם בשם ס’ אמרכל.

(9) נצבים ל, ו. בעה”ט עה”פ. אבודרהם שם.

(10) ועפ”ז יומתק הקשר דהמשך השיחה דח”י אלול הנ”ל – ע”ד יום הולדת הבעש”ט ודאדה”ז.

(11) לשון כ”ק מו”ח אדמו”ר בשם אביו – ס’ השיחות תש”ג ע’ 142, 146, 188. ועוד.

היותו של חיי אלול יום הולדתו של הבעש"ט – הכניס חיות באלול, כי החסידות הכללית מכניסה חיות כללית בעבודת ה', חיות המקיפה וכוללת את כל סוגי העבודה;

ומצד זה שחיי אלול הוא יום הולדתו של רבינו הזקן – מייסד תורת חסידות חב"ד – ניתנה חיות בעבודה של „אני לדודי ודודי לי” (ועל ידה בכל סוגי העבודה), כי (החידוש ב)ענין חסידות חב"ד קשור במיוחד לעבודה זו, כדלקמן.

ג. את נקודת החילוק בין החסידות הכללית (הבעש"ט) ובין חסידות חב"ד (רבינו הזקן) ביטא כ"ק מו"ח אדמו"ר בפתגם קצר¹⁵: הבעש"ט הראה איך צריך לעבוד את ה', ורבינו הזקן הראה איך אפשר לעבוד את ה'.

ומפשטות הלשון משמע, לכאורה, שמתורת הבעש"ט ניתן לדעת רק איך צריכה להיות עבודת ה', אבל לא את הדרך שבה אפשר לקיים עבודה זו בפועל.

ותמוה: איך יתכן לומר שהבעש"ט חיו" לא הורה את הדרך להיות עובד ה' בפועל? ואדרבא – הבעש"ט העמיד ריבוי גדול של תלמידים ותלמידי תלמידים עובדי ה' ע"פ דרך החסידות לפני התגלות חסידות חב"ד, וכמו כן – תלמידי תלמידי בדורות שלאחרי זה; וגם אלו מביניהם שלא עסקו (מאיזה סיבה וטעם שיהי') בחסידות חב"ד, בוודאי היתה להם (לא רק

מושגת עיי חכמה בינה דעת, שכל האדם – יש בה חידוש מיוחד על פני החסידות הכללית¹²

[חידוש עד כד כך, שלשם כך נדרש שמייסד (ומגלה) חסידות חב"ד – רבינו הזקן – יהי נשמה חדשה, כידוע¹³; עד שאף הוא נקרא (כהבעש"ט) בכינוי „המאור הגדול”¹⁴ (כנ"ל)].

ועד"ז הוא בנוגע לענין „אני לדודי ודודי לי”: אמנם זהו פרט מתוך הענין הכללי של „אלול”, אבל פרט זה פועל חידוש עיקרי בענין הכללי, עד שכל העבודות דאלול נעשות באמצעותו באופן נעלה יותר – ועד חידוש חסידות חב"ד לגבי (וב)חסידות הכללית.

וזהו הביאור בב' הנוסחאות הנ"ל אודות חיי אלול:

12 ראה ד"ה פדה בשלום תרפ"ה (בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע – י"ט כסלו עטר"ת*) שבוה שהביא אדה"ז חסידות לידי השגה גילה עצם פנימיות התורה. וראה לקו"ש חט"ז ע' 38 ואילך. ולהעיר מב' השיחות תורת שלום (ע' 55) „דער אַלטער רבי הי' מסכת בפ"ע”.

13 שיחת חיי אלול הנ"ל (לקו"ד שם תעה, א ואילך. סה"ש תש"ה ע' 127 ואילך). וראה לקו"ת שה"ש (ג), א) בפירוש ענין נשמות חדשות. וש"נ.

14 להעיר מב' הפירושים בפסוק (בראשית א, טז) „שני המאורות הגדולים” – (א) שבתחילת הבריאה הי' אור הלבנה גדול כמו אור השמש. (ב) שאז היתה הלבנה „מאור” כמו השמש ולא מקבלת אור מהשמש (ראה בפרטיות ס' הערכים חב"ד ע' אור הלבנה ס"א וס"ז) (וראה שם ס"ח לענין אור הלבנה לעת"ל), וש"נ.

15 „התמים” ח"ב ע' נח [עו, ב]. סה"מ תש"ח ע' 292.

* נדפס בסה"מ עטר"ת (הוצאת תשמ"ח) ע' תרעג.

„כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה בסיני“ – דלכאורה הרי זו סתירה מיני' ובי': אם „הכל ניתן למשה בסיני“, אזי אין זה חידוש – ומהו „עתיד לחדש“²¹?

ועוד אינו מובן: איך יתכן לומר שמשנה רבינו למד במשך זמן קצר כל כך את כל התורה כולה מתחילתה ועד סופה, עם כל החידושים של כל תלמיד ותיק עד סוף כל הדורות (ובפרט שבכלל זה – „חידוש תורה מאתי תצא“²², תורתו של משיח²³, שתי²⁴

(21) בירושלמי ומדרשים שבהערה הקודמת לא נאמר הלשון „לחדש“ (כ"א „להורות“ „לומר“ וכיו"ב) [במגילה שם – „עתידין לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה“, ולא קאי על הדינים הנלמדים ע"י פלפול וכיו"ב].

אבל כן הובא בכ"מ, ומהם: שו"ת רד"ך בית ה' חדר ג. שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' אלף כ (תקצד). תורת העולה ח"ג פנה. הקדמת ש"ך עה"ת (ג, ג). כתבי האריז"ל שצויינו לקמן הערה 26. או"ת להח"מ ר"פ תולדות (יא, ג). תניא קו"א ד"ה ולהבין פרטי ההלכות. ועוד. ולהעיר שגם בירושלמי ויק"ר וקה"ר (פ"א) שם הובא ע"ז הפסוק (קהלת א, י) ראה זה ה' ד' ש ג'. ובויק"ר הוצאת מרגליות מביא גירסא (מכת"י) בויק"ר שם – „עתיד לחדש“. וכן הובא במטה משה שער ב'. והגרא"ר גריס כן גם בירושלמי שם.

(22) ויק"ר פ"ג, ג.

(23) כמאמר הידוע (המשך תרס"ו ע' כג. תקמו. ועוד) שמת"ל לא יהי' עוד הפעם.

(24) להעיר מהידוע (ד"ה וידבר (הב') תרצ"ט בתחלתו וסופו. ועוד) דוה שמשית ויכול ללמוד תורה את כל העם כולו אף שיהיו ריבוא רבבות אנשים כו' הוא מפני שיהי' לימוד במדריגת הראי'.

ע"ד הא שהאריז"ל שמע בב' או ג' שעות מה שלא יכול לפרש בדבור בשמונים שנים רצופים יומם ולילה (פע"ח שער ק"ש שעל המטה פ"א) כי השגתו היתה בבחי' ראי' (לקו"ת צו יז, ב. ובכ"מ).

הידיעה איך צריך לעבוד את ה', (אלא) עבודה למעשה ע"פ דרכי החסידות – וא"כ מה פירוש הדבר, (שדוקא) רבינו הזקן הראה איך אפשר לעבוד את ה'?

252

ד. ויובן זה בהקדים, שכשם שלגבי תורת החסידות מצינו, שתחילה היתה המשכתה באופן כללי (החסידות הכללית), ואחר כך ירדה ונתלבשה בשכל (חב"ד) ובפרטיות – עד"ז מצינו בנוגע לכללות התורה:

הקב"ה נתן תורה – תורה שבכתב וכן „הלכות הנגלות לנו ולבנינו“¹⁶ דתורה שבעל-פה¹⁷, יחד עם כללי התורה – מדות שהתורה (שבכתב) נדרשת בהן, ועד"ז בנוגע לתורה שבעל-פה (כיצד לדרוש את הכתובים¹⁸, וכיצד לעסוק ב„עומק טעמי ההלכות והפלפול בטעמיהן כו"ו"י¹⁹); ולאחרי זה, ע"י לימוד התורה של ישראל (לפי כללי התורה שניתנו למשה בסיני), מתחדשים – מכח יגיעתם בשכלם הם – כמה וכמה ענינים בתורה, ואף „חידושי הלכות לאין קץ ותכלית“¹⁹.

וזהו אחד הביאורים במאמר חז"ל²⁰

(16) לשון אדה"ז בהל' ת"ת פ"א ס"ה.

(17) ראה בארוכה רמב"ם בהקדמתו לפיה"מ בתחלתה. של"ה במס' שבועות (קצב, ב). וכמחז"ל (תו"כ ורש"י ר"פ בהר) דכל המצות כלליהן ופרטיהן ודקדוקיהן מסיני.

(18) להעיר מזה"ג (רכא, א) לית לך מלה זעירא דלא תשכח לה באורייתא. וראה תענית ט, א.

(19) הל' ת"ת שם.

(20) ראה מגילה יט, ב. בירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפ"ו. ויק"ר רפכ"ב. קה"ר פ"א, ט (ב). פ"ה, ח (ב). ועוד. וראה הנסמך בהערה הבאה.

בריבוי מופלג²⁵?

למשה בסיני" – הכל הי' כלול (בהעלם עכ"פ) בתורה כפי שקיבלה משה²⁹.

ובכל זאת, הנה ה"תלמיד ותיק" בעמלו ויגיעתו בשכלו לגלות ענין פרטי בתורה שבעל-פה (לפי כללי התורה), הרי הוא פועל חידוש בתורה; וחידוש זה הוא ענין עיקרי בתלמוד תורה, ויתרה מזו: חיוב הוא על "כל איש ישראל"³⁰ – לא להסתפק בלימוד מה שכתוב בספרים וכו', אלא גם "לדעת" . . . הן בהלכות הן באגדות הן בנגלה והן בנסתר"³⁰ [ויתר על כן: לכל אחד מישראל יש חלק בתורה שעליו לחדש, ובזאת תלוי' שלמות נפשו]³¹.

ועד"ז הוא בעיניה של חסידות חב"ד (המשכת החסידות בשכל), שאע"פ שלכאורה היא פרט בחסידות הכללית, הנה עי"ז נפעל חידוש, וחידוש עיקרי, בחסידות.

ה. אלא שהא גופא טעמא בעי: מדוע אמנם נקרא לימודו של ה"תלמיד ותיק" בשם "חידוש"? הן אמת שמשה

ואחד הביאורים בזה הוא, כנ"ל: משה רבינו קיבל את התורה שבכתב ואת התורה שבעל-פה עם כל כללי התורה²⁶, כיצד יש להוציא מדברי התורה כמה וכמה פרטים – ע"ד הפשט הרמז הדרוש והסוד – ואזי ה"תלמיד ותיק" לומד ומוציא בפועל את פרטי השקלא וטריא הפלפול וכו', עד לדין הפרטי – מתוך הכללי²⁷; ולכן חידוש הוא זה (כי משה לא למד ענין פרטי זה בפועל, ובלשון חז"ל²⁸, אשר משה, "לא הי' יודע" כל אותן "תילין תילין של הלכות" שדרש רבי עקיבא).

אבל מאחר שכל החידושים בתורה מוכרחים להיות מיוסדים על הכללים שקיבל משה בסיני, נמצא ש"הכל ניתן

ומזה מובן ג"כ שאין לתרץ השאלה שבפנים, כי משה קיבל התורה באופן של ראי' – כי מכיון שבסיני ניתנה גם תורתו של משה, (שגם) לימודו הוא באופן של ראי', ובמשך שנים רבות, הרי אא"פ שמשה למד כל זה בפועל (אף ע"י ראי') במשך ארבעים יום גו'.

(25) וביותר קשה ע"פ מחז"ל (מנחות כט, ב) הובא לקמן בפנים.

(26) ראה שמו"ר פמ"א, ו: וכי כל התורה למד משה כו' אלא כללים למדוהו כו'. וראה של"ה בהקדמה בית חכמה (כה, א"ב) ובמס' שבועות שם (הובא בקונט' עה"ח פל"א). סה"מ תפר"ח ע' קכת. וראה (באו"א קצת) שער מאמרי רו"ל להאריז"ל (למד"ר פ' חוקת). ועוד ביאור – שער רוה"ק (בהוצאת ת"א תשכ"ג – קת, ד) ושער הגלגולים הקדמה יז. וראה הנסמן לקמן הערה 28.

(27) ראה לקמן ע' 386 ואילך (והערה 54) בנוגע למנהגי ישראל ותקנות כו'.

(28) מנחות כט, ב. וראה שער מאמרי רו"ל שם. חדא"ג מהר"ל מנחות שם. עץ יוסף לע"י שם.

(29) וי"ל שזהו ג"כ הביאור בהא דר"א הגדול "לא אמר דבר שלא שמע מפי רבו לעולם" (יומא ס, ב. סוכה כז, סע"ב. ולהעיר מתורת שלום שם: וואס איך זאָג איז אַלעס זיינע) – דלכאורה תמוה: הרי בודאי לא הי' כל לימודו של ר"א רק חזרה על דברי רבו, ובדאי גם חידוש בתורה (ובפרט שזהו חיוב, כדלקמן בפנים) – אלא שכל חידושי של ר"א היו רק ע"פ הכללים ודרכי הלימוד המיוחדים של רבו.

(30) אגה"ק סכ"ו (קמה, א). וראה הל' ת"ת לאדה"ז (פ"ב ס"ב): ולחדש כו'. ובזח"א (יב, ב) "לאפשה לה בכל יומא" (ולהעיר מתו"א מקץ לח, ג).

(31) אגה"ק שם (ולהעיר מהל' ת"ת לאדה"ז פ"א סוס"ד). וראה (בענין החלק שיש לכאו"א בתורה) שער ההקדמות ושער רוה"ק שם. לקוטי מהר"ח זלה"ה שבסוף שער מאמרי רו"ל.

כך³⁵, עד אשר, כנ"ל, אפילו משה, שידע את כל כללי ואופני לימוד הפרט מן הכלל, "לא הי' יודע מה הן אומרים",

ובואו של הפרט לידי התגלות הוא פעולה המיוחסת לגמרי אל התלמיד ותיק, ועל כן נקרא הדבר חידוש של של התלמיד ותיק – דמאחר שהוא יגע ועמל על גילוי הענין בכחות עצמו, על ידי יגיעה בשכלו, הרי מצדו זהו ענין חדש ממש.

וזהו גם אחד הטעמים לכך³⁶, ששלימות הנפש תלוי' בענין זה של "לחדש שכל חדש" בתורה:

שכל במובנו האמיתי פירוש, שהענין השכלי מושג ונתפס על ידי האדם³⁷; לא עיי' שאדם אחר (הנאמן עליו) מבטיח לו שכך הוא הדבר, אלא כאשר הוא, בכח שכלו והבנתו הוא, מבין זאת. לפיכך, שלימות השכל מושגת עיי' הענין ד', "לחדש", המורה על כך שהאדם הגיע אל הענין השכלי בכוחות עצמו לגמרי (כנ"ל).

וכיון שהתכלית דתלמוד תורה היא, ששכל האדם יתאחד עם חכמתו ית' ב"יחוד נפלא" – לפיכך, שלימות הנפש (שהיא התכלית והמבוקש דתלמוד תורה) מושגת עיי' שהאדם מחדש בתורה.

(35) להעיר משה"מ תפר"ח (שצויין בהערה 26) "שבמ"ת נמשכה ונתגלתה התורה כמו"ש בבחי' כלל בשרשה בחכמה הקדומה", ושם לפניו "במחה"ק דא"ק" – אבל זהו למעלה מגדר כלל ופרט המדובר בפנים.

(36) נוסף על המבואר באגה"ק שם (מצד העלאת הניצוצות כו').

(37) תניא פרק ה, ע"ש.

לא למד בפועל כל ענין וכל דין באופן מפורט, אבל, הלא חידוש אמיתי פירושו³², שלא זו בלבד שהדבר המתחדש לא הי' בגלוי בפועל לפני כן, אלא שלא הי' קיים אפילו "בכח". ובענינו, כיון שדין פרטי זה הי' כלול (בהעלם) בתורה שלמד משה רבינו – שעל כן נאמר "הכל ניתן למשה בסניני" – כיצד זה נקרא לימוד זה בשם חידוש³³?

והביאור בזה בדרך אפשר³⁴: התואר חידוש אינו כל כך מצד ה"חפצא", מצד הענין הנלמד (שהענין הוא מציאות חדשה שלא היתה קיימת לפני כן), אלא (בעיקר) מצד ה"גברא" – מצדו של האדם הלומד:

ענין זה בתורה שבעל-פה כלול בתורה כפי שניתנה בסניני בהעלם כל

(32) כפי' חז"ל במש"נ (קהלת א, ט) אין כל חדש תחת השמש – פ"ח מח' פרקים להרמב"ם (וראה מפרשי המשנה אבות פ"ה מ"ו). ולכאורה צ"ע מסנהדרין קי, סע"א. וי"ל דשם (א) הדיוק "יברא" (ב) עדיפא מיני' משני לי'.

ולהעיר מפרש"י עה"פ: ... אבל ההוגה בתורה מוצא בה תמיד חידושי טעמים וכו'.

(33) אף שיש ענינים שלא נלמדו מתושב"כ, כמו מנהגים (שאינם דין דתושב"ע" ג"כ) (ראה לעיל הערה 27), וגם כמה ענינים נתחדשו ממש בתושב"ע" ורק אסמכוה אקרא כו" (המשך תרס"ו ס"ע שפג. ועד"ז בתו"ח פ' ח"ש קלד, ג. וראה גם במקומות שנשמנו בהערה הבאה) – מ"מ, מפשטות הלשון, "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש" משמע, שגם דין הנלמד עיי' מדות שהתורה נדרשת בהן וכיו"ב (שהם רק – מן ההעלם (שככלל) אל הגילוי) נק' חידוש, וכמבואר בהמשך תרס"ו (כנסמן בהערה הבאה). וראה הנסמן לעיל הערה 26.

(34) ראה המשך תרס"ו ע' שפג. שצג. תד (בנוגע לתושב"כ ותושב"ע"פ).

אריכות הדינים והשקלא וטריא וכו' האמורים בברייתא⁴³, בסוגיות הש"ס וכו', על המשנה.

ז. בדוגמא לזה י"ל גם בענין החילוק שבין החסידות הכללית לחסידות חב"ד:

גילוי החסידות הכללית ע"י הבעש"ט (עיקר ההדגשה בו) הוא הגילוי כפי שבא מלמעלה – מהקב"ה ומצדיקים שדומין לבוראם⁴⁴. ולכן אחת ההדגשות העיקריות בחסידות הכללית היא על ענין האמונה – "צדיק באמונתו יחי"⁴⁵ – דבר שאינו נפעל ע"י האדם, אלא בא מלמעלה⁴⁶, ובכלל זה גם מאב לבן (ומרב לתלמיד) – מאמינים בני מאמינים⁴⁷ – והאדם עצמו הוא "מקבל".

ועי"ז שרבינו הזקן המשיך את החסידות בחב"ד (שכל האדם), ניתנה האפשריות (וממילא – הדרישה) שעניני החסידות יובנו (ויתירה מזו –) יקלטו ע"י האדם בכח עצמו⁴⁸; כאשר אדם עמל להבין את פנימיות התורה, את תורת החסידות, עד שהדבר נקלט ומתיישב אצלו (בנוסף לאמונתו, גם) מצד השגת שכלו הוא⁴⁹, אזי נוסף

ו. זהו גם החילוק בין התורה כפי שניתנה מלמעלה, ובין התורה כפי שהיא נלמדת לאחר זי ע"י בני ישראל:

לקח טוב נתתי לכם³⁸, מתן תורה, נותן התורה – בכל אלה נאמרה לשון נתינה, היינו שעיקר ההדגשה היא על הנתינה מלמעלה;

ובנתינה זו יתכן – ע"ד שאנו רואים ברב ותלמיד למטה, שאצל הרב מאיר השכל במלוא האורך והרוחב והעומק, והוא מלמד את התלמיד – בלשון חז"ל³⁹ – ב"דרך קצרה", היינו שנותן לתלמיד את הקיצור, את נקודת השכל ללא הפרטים. אמנם הנקודה כוללת את כל פרטי השכל⁴⁰, אבל אין הם ניכרים בה כמציאות בפני עצמה.

אבל לאחר הנתינה (כולל גם הנתינה מהרב לתלמיד), העיקר הוא – ההבנה וההשגה והקליטה באדם המקבל, הלומד. וכדי שדבר שכל יקלט באדם, מוכרח הוא לתפוס ולהבין כל פרט בדבר השכל; ודוקא עי"ז שהוא תופס כל פרט בפני עצמו, נקלט אצלו (ע"י כל הפרטים) קיצור ונקודת השכל כדבעי ובשלימות. ולדוגמא: כדי להבין משנה (השנוי' ב"דרך קצרה"⁴¹) לעומקה ובשלימותה, יש צורך ללמוד ולהבין ולקלוט (לעיונא – שדוקא אז הרי זו תורתו⁴²) את כל פרטי

255

(43) ראה תענית כא, א: אי איכא דשאייל כו'.

(44) רות רבה פ"ד, ג. ועוד.

(45) חבקוק ב, ד. וראה לקוטי דיבורים ח"א

קמא, ב. ועוד.

(46) ראה תניא פל"ג.

(47) שבת צו, א.

(48) ראה לקו"ד שם. ובכ"מ.

(49) בלשון הידוע (תקו"ז ת"ו בסופו) יתפרנסון מהאי חבורא דילך וכפי' המקדש מלך (בהקדמתו לזהר): יתפרנסון . . כשיפורש להם אמיתיות מאמריו כו'. ובכסא מלך לתקו"ז שם:

(38) משלי ד, ב. אבות פ"ו, ג.

(39) פסחים ג, ב.

(40) ראה בארוכה ביאוה"ז פ' אחרי עו, ד.

ד"ה וידעת תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז ע' מט). ועוד.

(41) כלשון הרמב"ם שהמשנה "דבר קצר

וכולל ענינים רבים" (הקדמתו לפיה"מ ד"ה אחרי כו).

(42) ע"ז יט, א.

העבודה הם חלקים ופרטים של כלל אחד.

וכפי שראונו עינינו בענין האמונה, שהחיות שהיא מכניסה בפרטי עבודת ה' אינה מצד התוכן הפרטי של כל עבודה, אלא מצד זה שהאדם בכללו „באמונתו יחי“, ולכן כל עניניו נעשים (בדרך ממילא) מתוך חיות ועריבות.

אבל רבינו הזקן הראה איך אפשר לעבוד את ה' – כיצד יש ביכולת האדם ליצור חיות בעבודת ה' בכח עצמו, ע"ז שיתייגע גם בשכלו להבין את פנימיות התורה; וממילא הדבר הוא באופן כזה, שבכל עבודה פרטית נפעלת חיות חדשה, חידוש, מצד העומק החדש שבידו בתוכן הפרטי של עבודה זו.⁵¹

ט. ע"פ כל הנ"ל יובנו ב' הנוסחאות הנ"ל בנוגע לחיות שמכניס ח"י אלול בעבודת אלול:

מצד החסידות הכללית נכנסת חיות כללית באלול – בכל סוגי העבודה (כנ"ל ס"א-ב) – באופן שפרטי העבודה אינם ניכרים בפני עצמם, ואין מורגש בהם ענינם הפרטי.

ובאותיות פשוטות: כחשבון הנפש שיהודי עורך בחודש אלול, מצד הנ"ל – חושב הוא בעיקר אודות מצבו הכללי בעבודת ה'. אמנם הוא מוכרח לערוך חשבון פרטי על הנעשה עמו בכל פרט בעבודת ה' – שאם לא כן לא יהא זה חשבון אמיתי – אבל הנוגע לו הוא (בעיקר) הצד השווה והסת"ה הכל של מצבו, אם הוא קשור לקב"ה כדבעי, או ח"ו שלא כדבעי.

ואילו רבינו הזקן חידש את ענין העבודה (בדרך החסידות) בכח עצמו,

היתרון, שהחיות בעבודת ה' הנוספת בו ע"ז היא חידוש של האדם העובד, דבר שהוא פעל וחידש בכח יגיעתו.

[ולכן ענין זה – נתינת הכח שיוכל האדם, „לחדש“ ולפעול בעבודה ע"פ חסידות בכח עצמו – ה" מוכרח להתגלות ע"י נשמה חדשה דוקא].

ח. וזהו גם ביאור דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהבעש"ט הראה איך צריך לעבוד את ה', ורבינו הזקן הראה איך אפשר לעבוד את ה':

החילוק בין ב' לשונות אלו, „איך צריך“ ו„איך אפשר“: „איך צריך“ – הדגש בו הוא על הענין אשר (צריך לעשותו מפני שהוא) נדרש מלמעלה ובא מלמעלה; ואילו „איך אפשר“ מדגיש את יכולת האדם בענין, מה שיש ביכולתו לפעול בכח עצמו.

ודאי ופשוט הוא שהחסידות הכללית חידשה ופעלה עבודה בפועל ע"פ דרכי החסידות, ויתר על כן – החיות של החסידות הכללית חודרת באדם כולו⁵⁰ עד שכל עבודותיו הפרטיות: תפילתו, לימודו, מעשה המצוות שלו, ואף „כל מעשיך“ – הכל נעשה באופן נעלה ביותר, מתוך חיות חדשה.

אבל מאחר שחיות זו באה מלמעלה – מצד האמונה – זוהי חיות כללית⁵¹, המקיפה וחודרת את כל פרטי האדם בשווה; התוכן המיוחד של פרט זה בעבודת ה' אינו מורגש, אלא כל פרטי

יתפרנסו . . . יפרשו מאמריו העמוקים . . . שבינו כו' כי הלומד גירסא בעלמא כו'.

(50) ראה בארוכה לעיל ע' 245 ואילך.

(51) ראה גם לעיל שם ע' 247-8.

עבודתו הוא, מכח ה"יגעת" שלו, לאחר שפעל בעצמו (בכח עצמו) „אני לדודי“.

וזה פועל חיות חדשה בכל סוגי העבודות דחודש אלול, שכולן תיעשינה באופן של „אני לדודי“ – עבודה בכוח עצמו.

(משיחת ש"פ תבא, ח"י אלול, תש"ל)

והכניס חיות בעבודה של „אני לדודי ודודי לי“ – אשר סדר זה (תחילה „אני לדודי“ ואחר כך „ודודי לי“) מורה על עבודה שראשיתה ב„אתערותא דלתתא“⁵², וקירוב ה' אליו („ודודי לי“) נעשה ביותר וביותר כיון שבא מכח

(52) ראה בארוכה ס' השיחות תש"ג ע' 177.

